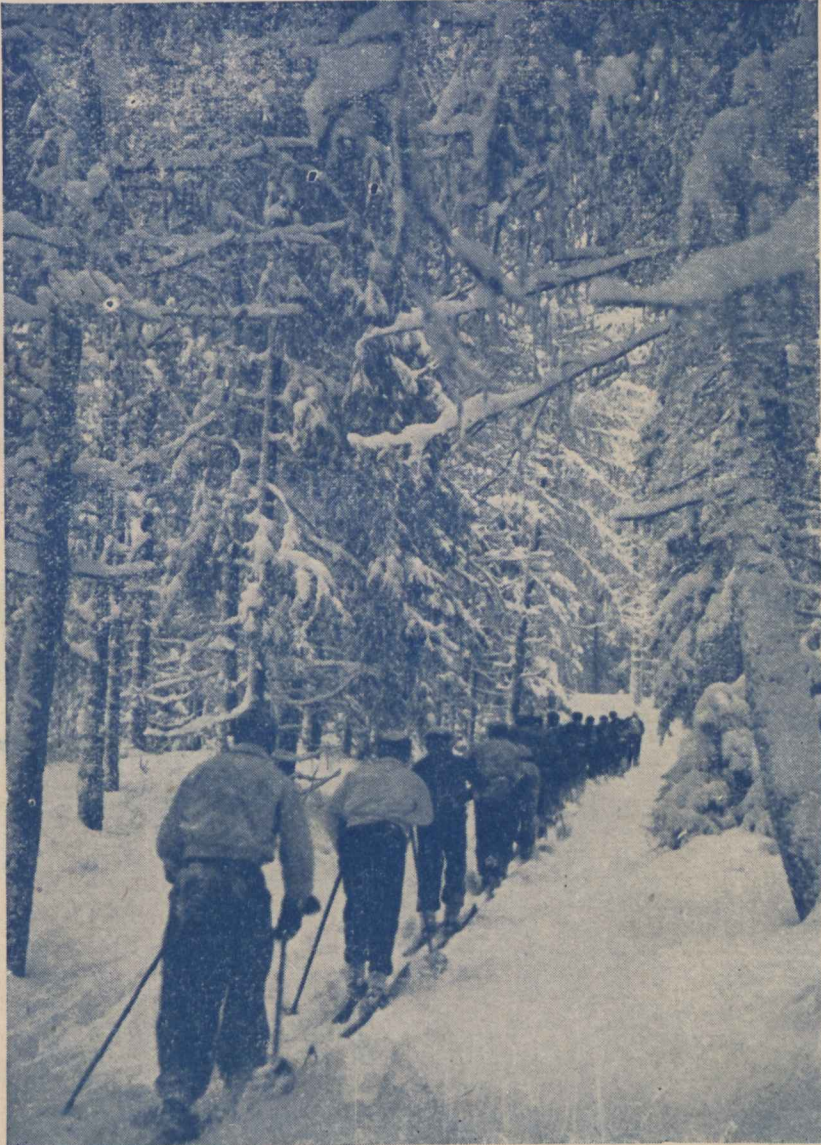

TRÜNDIAJA

NR. 2

1938

SISU:

	— Saateks.
A. Jaakson	—
J. Vellerind	— Mälestusi Laekverest.
A. Mägis	— Jõulujutlus.
R. Leetoja	— Tuleviku võti.
	— Juhan Liiv'ist.
	— Laekverelaste mälestusi
A. Sirelpuu	— Kodukäsitöö jälle ausse.
K. Kider	— Eesti rahvamajand. aluseid
E. Reiman	— Laekvere ühistegevusest.
A. Murdlaine	— 20. aasta eest
	— «Meie tuuletallajaist»,
	— Tuleviku kandjaist.
	— Kroonika
	— Kuulutused

Laekvere Haridusseltsi

avalik raamatukogu

on avatud pühapäeviti kella 10—13

Raamatukogu osakonnad:

Muugas, Rahklas ja Vassiveres

R Ü N D A J A

VABAHARIDUSTÖÖ AJAKIRI

Nr. 2

Laekveres, 21. jõulukuupäeval

1938.

Saateks.

SS255

sf 6244

(28.9.40)

Kiirelt veereb tänapäeva elu. Töö ja kohustused nõuavad teadmisi ja kogemusi.

Vähe on koolist saadud algteadmistest, selleks on arengu- teel abiks õpingid, ühingud ja seltsid.

„Ründaja“ tahab olla üheks lüliks vabaharidustöö ahelas, aidata trükisõna kaudu levitada mõtteid ja peegeldada koha- likku kultuurelu.

Möödunud on palju päevi, kui ilmus esimene „Ründaja“, võib olla on see juba ununenudki või leiame veel mälestusist. Suure töövälja tõttu tahab „Ründaja“ kaasa aidata kodu- kasvatuse-, kodukäsitöö-, kehakultuuri-, maatulunduse-, tule- kaitse-, kodukaitsmise, looduskaitse ja t. tööaladel; tihemini ilmuda ja üldse olla Lõuna-Virumaa vabaharidustöös abiks, mitte üksi Laekveres, Paasveres ja Veneveres.

Avaldame suurimat tänu Haridusminister hr. kol. A. Jaakson'ile ja Noorsoo ja Vabahariduse Osak. Direktorile hr. kol. J. Vellerind'ile kirjutuste ja heatahtlikkude soovide eest, mida toimetuse ja vabaharidustööd edendavad seltsid võtavad lugupeetud hariduselu juhtidelt tänumeelselt vastu.

Tänu kõigile, kes toetasid kaastööga ja aineliselt.

Loodame, et „Ründaja“ leiab rohkemvõluliselt lugejaid ja kaastöötajaid.

Toimetuse.

Kui meie asume vaatlema mõne üksiku maakoha arengulugu, siis selgub meile õige pea kohalikkude seltskonnategelaste suur osatähtsus saavutatud edus. Meie näeme siis, et kutseliste haridustegelaste, õpetajate j. t. kõrvale kogub aatelisi tegelasi, kellel on võimeid ja tahet töötada oma ümbruse vaimlise taseme tõstmiseks ning kuidas selle tõttu avardub kohapealne seltskondlik elu ja suudetakse teostada seda, mille teostamiseks ei jatku üksikute jõust. Nii rakenduvad ümbruskonna kultuurilise taseme tõstmiseks kõik kohapealsed jõud, nii saavutatakse tööhoog, nii kasvab töötahe ja tulemused ei jää siis tulemata.

Haridus on valgus, mis näitab õiget teed ka majanduslikule arenemisele. Valguses leiame parima ja õigeima tee oma eesmärkide poole, kuna pimeduses eksitakse ringi kuhugile välja jõudmata. Kodumaa arenevate maakohtade kõrge tase pole mitte taevast maha kukkunud, vaid see on alati omaaegse külvi vil. Iga maakoha elutase on kohaliku rahva kujundada ning selle seis näitab ühtlasi kohaliku rahva võimete ulatust.

Edu on alati seal, kus töötatakse üksmeelselt ja sihikindlalt. Seda üksmeelt ja sihikindlust soovin ka Laekvere seltsidele ja ühingutele nende töös oma ümbruskonna elu paremaks edasiviimiseks.

A. JAAKSON
Haridusminister

Tallinnas, 30. novembril 1938. a.

Mälestusi Laekverest.

Olen Laekveres käinud vaid ühe korra, näinud Laekveret peale selle 3—4 korda ja kuulnud Laekverest muidugi veel rohkem ja rohkem kordi. Mida just olin Laekverest kuulnud juba enne seal käimist, seda kuidagi ei mäleta enam, aga nagu ammust ajast on peas see teadmine, et meie kandi mehed, s. o. Koerust, sõitsid vanasti ikka Laekvere laadale. Nähtavasti pidi seal siis peetama tähtsaid ja suuri laatasid.

Laekveres käisin aga umbes pooleks tunniks ööl vastu 12. jaanuari 1919. aastal. Teenisin seekord nimelt Järva kaitsepataljoni maakuulajate üksuses. Eelmine öö ja päev olid, vaatamata ilusale lumerohkele talveilmale, olnud õige palavad — mitte muidugi meile, vaid lippavatele punastele. Kihutasime siis muidugi täis tagaajamise kihku ka punastele ida poole järele. Meie väed jäid ööseks Rakke ümbrusse peatuma ja vaid maakuulajad läksid jälle ette vastast otsima. Maakuulajaks oli ka üks agar veltveebel Rakke lähedalt, kes ütles enesel ees Laekveres olevat tuttavaid. Polnud siis enam palju kaalumist kui mina vennaga ja see veltveebel asusime kolmekesi reele ja sõit läks videvikus lahti Laekvere poole. Avandusel veel küsisime, kui kaua on juba õhk punastest puhas, ja

siis otse Laekveresse ja sealt vist möldri majja. Polnud sealt enam seekord põhjust edasi sõita, sest kuulsime möldrilt kõik, kuidas ja millal see punaste läbimine Laekverest oli teostunud ja et nende saba jõudnud pimedas juba Veneveresse. Möldri majas leidis kaks meest, üks nii 25.—30. aastane paras löögimees, kes aga seni oli kodusse jäänud, ja teine juba vanemapoolne mees. Küllap see noorem mees hiljem siiski ka oma sõduri kohused kodumaa vastu väarikalt täitis. Möldri maja näis olevat väga rõõmus olukorra muutmise üle ja mehed jutustasid meile lõbusaidki lugusid punaste voorimeeste varakult plehkupanekust, kui kuulsid suurtükimürinat nii lähedal Rakke poolt, ootamata minekuks käske või korraldusi oma komissaridelt. Olnud siis õhus lendamas ikka vene kolmekordseid sajatusi, kuid mõni mees lõõnud ka risti ette. Kuulsime ja võisime tagasi viia Laekverest aga ka väga kurbi teateid, et Laekvere ja ümbruse meestest nii mitmedki olid punase tribunaali ohvriks langenud.

Kuigi selget üldpilti Laekverest endast ma seekord pimedas ei saanud, majad olid kõik pimedad ja väljas ei silmanud sissesõidul ühtki inimhinge. Tagasisõidul silmasime

aga küla lähedal nelja kogu rüh-
kimas kõrvalt välja suure tee suu-
nas. Polnud siis muud kui meilt
kohe hüüd — stoi! Kogud kõhkle-
sid, astudes edasi-tagasi, aga siiski
peatusid. kuni jõudsim e nende ko-
hale. Selgus, et neli veel poisikese-
ohtu noormeest, vist kõrvalt naa-
berkülast, olid juba sõandanud tul-
la kaema, kuidas siis lood on Laek-
veres punaste minekuga ja Eesti
vägede tulekuga. Noh, mõlemad
kokkusattujad olime siis rahul, et
ikka oma meestega oli tegemist.

Hiljem olen lennukilt mõnuga
vaadelnud Laekvere ja selle ümb-
ruse hästi haritud ja korral-

datud põldude legendikku, kust ida
poole üle jõe algab kohe lõpmatu
ja tume metsamüür. Sel põldude
legendikul paistab olevat Põhja-
Eesti arenenum ja jõukam põllu-
majanduse nurk oma kodukaunis-
tamises küllaltki edasijõudnud meel-
divate asulatega ja talunditega.

Nüüd saanud lugeda Laekvere
noorsoo ajakirja «Ründaja» nr. 1
avanes mulle nii paljugi laekvere-
laste vaimu- ja hingelaadist, nende
kultuuritööst ja püüetest. Jah, rün-
dajad võivad takistused kõigilt
teedelt.

J. VELLERIND

Tallinnas, 3. detsembril 1938. a.

„Au olgu Jumalale kõrges, rahu maa peal ja inimestest hea meel!“

Luukas 2,14.

Tunneme ju kõik seda inglite
laulu, mis kostis sellele maailmale
vastu 2000 aasta eest pimedal ööl.

Tunneme ju kõik seda tähte, mil-
le valgus pimestas karjaste silmi
ja paistis taevaalaotuses Jeesuse
sündimise päeval.

Inimlapse silm nägi, kõrv kuulis
ja süda tundis midagi, mis terve
maailma liikuma pani.

See haaras austajaid ning vasta-
seid.

Esimesed tundsid rõõmu, viima-
sed aga turtsusid vihast. Ükski ei
pääsenud tähelepanematult mööda.

Nii oli see vanasti; nii on see ka
täna.

Noore ja vana südant haarab
oma väega jõululapsuke.

Mõistusega ei suuda meie tungida
püha öö sündmusse, kuid süda tun-
neb oma sügavuses midagi, millest
huuled ei suuda kõnelda.

Jõulupüha on suurim perekonna
püha kristlikus kodus.

Kodu tõmbab hiigeljõuga kõiki
enda poole. Lapsed ja noored rut-
tavad koolist ja ametist koju. Kurb
ja õnnetu on see, keda saatus mää-
ras kodust eemale jääma.

Ihud on ruumi ja aja külge köi-
detud, kuid vaim ja mõte lendavad
koju. Kellel lapsepõlv kaugel selja
taga, see yilbib vaimus kauges mi-
nevikus. Õnnelikud lapsepõlve aast-
ad astuvad tema vaimusilme ette.

Kodu peab võidukäiku kõikjal.

Suurlinnades sulgevad hetkeks
lõbustusasutused oma ukсед külas-
tajate puudusel.

Jumala teed on imeteed.

See, kes oma kodu maha jättis
ja ise kui kodutu siin liikus, tuleb
meie kodudesse ja teeb need õnnis-
tuse kohtadeks.

Kodu järele igatseb igaüks keda võitlus, töö, mured ja vintsutused ära väsitasid.

Ainult kodu suudab meie seestpidist ja ihujõudu kosutada — ja ainult see kodu, kus valitseb rahu — mitte välispidine hauavaikus — vaid südame rahu.

Rahu, millest laulsid inglid pühäl ööl.

Jumala rahu — südame rahu on ülem vara ütleb apostel Paulus ja seda saavutame ainult olles tihedas ühenduses rahutoojaga — jõululapsukesega.

Tema tahab olla kitiks, mis ühendab inimesi ja viib meid teineteisele lähemale.

Tema tahab istutada meisse armastust ja arusaamist kaasinimeste vastu.

Tema tahaks, et elus maksvusele pääseks inglite laulusõnad «inimestest hea meel».

Saagu käesolev jõuluaeg, meie tõukejõuks, mis saadaks meid eluteedel, kui hall nädala päev jälle kätte jõuab, et suudaksime alati ja kõikjal südamest ja suuga laulda:

*„Kuis pean vastu võtma
Sind armas Jeesuke?
Kuis sulle vastu tõtma
Mu hinge ilube?
Oh, Jeesus, Jeesus süüta
Mu südant põlema
Ja ise mulle näita,
Mis Sind võib rõõmusta“*

Aamen.

Õp. A. MÄGIS.

Tuleviku võti.

Agr. R. Leetoja, Põllutöökoja taimekaitse nõunik,

Kõik see mida inimene ilma erilise tahte ja vaimu pingutuseta teeb, on harjumus.

Ükskõik mis tööd või tegu me esimest korda teeme, siis on see meile raskem ja rohkem pingutust nõudev kui hiljem, ning see tulebki sellest, et puudub harjumus. Nii võib harjumust pidada inimese tööd kergendavaks teguriks. Sellepoolest on ta hinnatav.

Teiseltpoolt on aga harjumus suurem pidur arengule ja edule looval tööl. Harjumus teeb inimese passiivseks, mugavaks ja rahulolevaks ning otsiv vaim lakkab töötamast, või õigem kaasatöötamast! Kuid kõigel sellel, kus ei ole rahutu ja otsiva vaimu kaastööd, on edu väiksem.

Sealt peale, kus tekib kahtlus, mõtlemine ja otsimine, algab teaduse sünn.

Teisiti pole see ka põllumehe elus. Ka siin on eduks tarvis vaimu kaastööd, on tarvis mõtlemist ja otsimist. Kõik see, mis põllul teeme vanade, juba inimpõlvi tagasi saadud harjumuste järgi, pole alati kohane tänapäevale ning pidurdab suuresti põllumehe tööedu, ja jõukuse juurdekasvu.

Nii on tihtigi põllumehe ürgne jõuakumulaator — mullakamar, nagu tujukas ja väheviljakas selletõttu, et igivanade kommete ja tööviiside kasutamine ei ole kohane edukamaks viljelemiseks.

Viljakas muld on siiski hoopis midagi muud, kui lihtne savi või liiv mida saab künda ja äestada ja kuhu võib ka seemet külvata, kuid kus vili siiski visalt võrsus. Põllumuld ei ole mitte elutu mullamass, mida võime sorida ja pöörata nagu soovime, vaid põlluharimisel tuleb alati teada mis teha ja mis jaoks seda teha. Vähe on kasu siin vaid harjumusest, et tuleb künda ja äestada enne seemendamist, kui pole teada mida just haritav muld vajab ja millist mulda seeme vajab.

Ning kui kõiges selles, mis põllul tehakse, hakata kahtlema, et kas ta ka on õige, siis tekib lõputu hulk küsimusi milletele alati vastust kohe ei leiagi. Kuid juba nende küsimuste tekkimine ja olemasolu on suureks pandiks edule. Seal kus tekib tarvidus millegi järele, küllap seal ka lahendus leitakse.

Ja eks ole praegu nii, et pole puudust niipalju vastajaist kui küsijaist kõigis põllutöös ja tegemises. Liig selge ja lihtne näib kõik olevat enamikule põlluharijaille.

Selline olukord tekitab aga arusaamise ja veende nagu ei olekski ega saakski enam palju midagi parandada ega korraldada igapäevaste tööde ja toimetustega, ja nagu oleksid need tähtsusetud elujärje parandamisel. Abi loodetakse ikka nagu millestki uudiselt või ennekuulmatult. Kui põld hästi vilja ei kannu, siis ollakse tihti nõus proovima ja katsetama mõne uue viljasordiga jne. Asjata on aga ootus ja lootus nagu leitaks või tuleks kunagi mõni vilja liik või sort, mis hakkaks meie kehval mullal hiigelsaake andma. See on sama mõttetu, kui jääda ootama katseta maja juures, et ehk tulevad ajad kus vihma enam ei saja ja katust polegi vaja.

Ükskõik mis vilja me ka ei kasvata, suurt saaki ei anna neist ükski kui muld on kehv ja halvasti haritud ning umbrohi põllul lokkab.

Samad viljad, mis meil tavaliselt kasvatatakse on võimelised kuni 100% praegusest kõrgemat saaki andma, kui vaid kasvuolud seda võimaldaksid.

Kuid milleks eelmised read vabaharidustöö ajakirjas? Need pole mõeldud ei õpetuseks ega mingi küsimuse lahenduseks, on vaid küsimuse ülestõstmiseks, et põlluharija rahva edukäigu võti ei ole kusagil mujal kui samas mullakameras mida aastasadu haritud ja mis on siiski lõputu varaait ja tuleviku imedemaa.

Meie tõusutrepi esimene aste on, mõista mulla saladusi ja avastada tema sigitava jõu allikaid.

Noori ei ahelda veel tardunud harjumused ja kombad, nende vaim on veel vilgas ja ergas, ning neil on julgust ka sealt midagi otsida, kus tavaliselt midagi head ei loodeta. Noored ei taha olla passiivsed paigal olejad, vaid nad tahavad olla aktiivsed ründajad ja avastajad.

Meie kodupõllud, niidud ja nurmed, need ootavadki julgeid kündjaid, ründajaid, kes avastaks ja kasutaks kodumulla sigitava jõu, et maa võiks olla ka tulevikus rahva õnneallikaks.

Juhan Liiv'ist.

1. dets. mälestati kirjanik Juhan Liivi' veerandsajandilist surmapäeva ja sel puhul korraldati mälestusaktusi. Ka meil on põhjust seda suurt kirjanikku meelde tuletada ja teda mälestada — ta ju töötas 1882. a. Avispea algkoolis venna Jakobi haigestumisel õpetaja asetäitjana.

J. Liiv sündis 18. apr. 1864. a. Alatskivil, Kodavere kihelkonnas — Peipsi ääres. Koolis sai ta vähe käia, taskus olid tal ainult Kodavere kihelkonnakooli paberid.

Enese täiendamiseks koolipingis ta aga unistas isegi neljakümnendais eluaastais. 22. aastase nooremehena ta läks õppima H. Treffner'i gümnaasiumi. Selles koolis kaua ta ei saanud oma elu unistused rännata. Tema ja direktor Treffner'i vahetõrjeks läks teravaks, kui läksid Tartu Närvikliinikusse.

Direktor teatas arstile: «Tõin ühe õpilase, palun järelda, kuidas on lugu tema närvidega». Liiv aga otsis sama

arsti üles ja palus omakorda: »Tõin oma direktori siia, olge head, vaadake kas ta mõistus on korras!»

Seega tuli lõpp edasiõppimisele ja lõppes ka Juhan Liiv'i haridustee koolipingis.

Kirjanik kannatas hiljem vaimuhaigust, ta kannatus oli piiritu, suurim mida inimene võib taluda, aga kirjutas kuni elulõpuni, ja luuletused, mis väärivad tänapäeval suurest ilust ja hoovavast tundeüllusest suurt tähelepanu.

Tema töödest on meile tuntumad: »Punasoo Mari«, »Vari«, »Ma lillesideme võtaks«, »Nõmm«, »Must lagi on meie toak«, j. t.

49 aastaselt, 1. detsembril 1913. a. tiisikus viis selle suure mehe liiva alla.

Tema kõrgel hauasambal on raudsete tähtedega tema enese luuletus:

Kui tume veel kauaks ka sinu maa
ja raske su koorem kanda,
kui enam ei jõuaks, ei jõuakski sa
su soovide siniranda, —

täht süttib ehk taevas su üle veel,
lill tärkab su haua pinnast
ja sinu mõte ja sinu meel
kord tuksub su rahva rinnast —

ja liigub ja loob ja lehvitab
ja kauneid radasid rajab,
su rahva koda see ehitab
ning põlvest põlveni kajab.

Õppekäikude puhul Alatskivil läbi sõites väärivad vaatamist Juhan Liiv'i mälestustega seotud kohad, kena loodus, maalinn, loss, Peipsi ja alatskivilase Laksi Tõnise haud.

* * *

Me igapäev paremat loodame,
see lootus meid alati petab.
Me õndsamaid tunde ootame,
see lootus meid abita jätab.
Jah, hälli seest kuni hauani
viib enesepettuse sära.
Ah, süda lööks külmaks rauani,
kaoks seegi pettus ära.

JUHAN LIIV.

Laekverelaste mälestusi, mõlgutusi.

1918. a. jõulud saabusid Paasverelastele kurbadena. Meie vägede taganedes olid punaväed valda tunginud ja oli algamas terrorivalitsus. Võimu haarasid oma kätte kohe kohapealsed punased: Jüri Abner, Villem Biltse (vallavanemana), Toomas Toll, Hans Meer, Joh. Redlich, Anete Tammik ja rida väiksemaid vendi. Moodustati komitee, kes algas kohe valgete pooldajate suhtes juurdlust. Et kindlam ja mõjuvam tegutseda, siis paluti Rakverest välja sõjariistus jõuk, kes koosnes, nagu hiljem selgus, linna pättidest ja vangimaja kasvandikest. Juurdluse andmed hoiti suures saladuses.

Selle töö tulemusena algas 2. ja 3. jaanuaril üle valla valgete vangistamine. Vangistati umbes 30 meest ja paigutati Moora mõisa, kus algas vangide ülekuulamine ja piinamine. Kohtu vaheaegadel tahis kohtu personaal end lõbustada muusikaga, selleks sunniti üht arreteerituist, Aleks. Elvesti, mängima mõisasaaits klaverit. Kui Elvest ettepanekust loobus, tehti see talle sunduslikuks peksuga. Nii jätkati teiste vangide peksmist muu-

sika saatel. Õhtuks kogunes mõisa ka kena hulgake ümbruskonna noori kes löid tantsu muusika saatel, mida andis klaveril veriseks peksetud A. Elvest, etendades Heroodese tütre osa.

5. jaanuaril langetas tribunal otsuse: teiste vangide hirmuks tulevad koha peal hukata Aleksander ja Jakob Elvestid, vallavanema Jaan Elvesti pojad. (Olgu nimetatud, et vallavanem J. Elvest arreteeriti koos oma kolme pojaga).

Mõisa pargi taha lasti vangidel kaevata haud ja videviku tulekul viidigi kaks venda hukkamisele. Surmamõistetud lasti riietuda lahti (jäeti ainult aluspesu) ja anti käsklus hauale lähemale sammuda. Käskluse andmist kasutasid vennad üle haa hüppamiseks ja jooksu pistmiseks. Järgnes kuulipilduja ja päässide ragin, kuid vennad pääsesid nagu ime kombel metsa. Tulistamisest sai A. Elvest käest haavata. Sõprade abil varjasid Elvestid endid metsas seni kui punased lahkusid. Vendade Elvest'ide põgenemine vihastas tribunali mehi ja hauale viidi nüüd Elvest'ide isa, vallavanem Jaan Elvest ja Laek-

vere elanik Kaarel Preismann, kus nad kuulidest läbipuurituna poris-
sesse hauda langesid.

Osa vangidest vabastati Mooras, kuid enamik saadeti Rakverre, kus algas uus ülekuulamine ja kohtu-
mõistmine.

10. jaan. hukati Rakveres järg-
mised Paasvere valla kodanikud:
Rudolf Peets, Aleksander Grustam,
Julius Kintsel, Priidik Vilver, Da-
niel Selihof, Toomas ja Aleksander
Tärvelt'id (isa ja poeg), Feodor
Nõmm, Karl Pudel, Villem Piider-
mann, Artur Elberg ja Heinrich
Gronberg.

22. jaanuaril, kui juba korda pi-
das meie rahvavägi liikus 7—8 km.
pikkune matuserong Simuna poole,
kus sängitati kõik hukatud kiriku
juurde ühishauda. Matmisest võttis
osa rohkesti rahvast, millist hulka
Simuna kunagi pole näinud. Nüüd,
20. aasta pärast, millal neid aegu
jälle elavamalt meeldetuletatakse

veereb jällegi raugastunud leskede
ja nüüd juba täisealiste laste põs-
kile hõbedasi pärleid.

* *
* *

Haua juurest põgenenud kange-
lasi hoidis nägematu käsi; mõne
aasta eest venna Aleksandri viis
puhkama tiisikus, kuna isa ja venna
kaotanud, töötab Jakob vabas ko-
dus oma perekonna keskel, võttes
osa kodukaitsmise, koolihoolekogu
ja tuletõrje tööst.

Kangelased, isad ja pojad! Ka-
dusite süütult läbipaistmatu ees-
riide taha, mis lahutab elu surmast.

Kalme ehitakse lilledega, kestva
elu sümboliga — teist mälestus
elus ei kustu!

Noored! Kangelaste mälestuseks
kavatseti Laekverre püstitada sam-
mas. Kerkigu vabaduses väarikas
rahvamaja, valguse hoone — mida
ei purusta tuuled ja sajune ilmastik.

Teil jätkugu ettevõtlikust, tahet
ja jõudu tegudeks.

Kodukäsitöö jälle ausse!

Kodukäsitöö omab määramata
tähtsa koha meie kodude kaunis-
tamisel ja sisustamisel. Tunneme
palju kodusid, ühed neist on kül-
mad, sünged, teised soojad ja arm-
sad. Otsides põhjuseid, leiame, et
ühed perenaised või peretütred on
omad niisugusteks teinud ja teised
tegemata jätnud. Viimasel ajal on
hakatud kodukäsitööle jälle enam
rõhku panema ja jäetakse poest
ostetud tahaplaanile.

Vaastati olid kodukäsitöömeistrid,
küla populaarsemad inimesed, Veel
praegugi leiame külade ja valdade
vahel suuri erinevusi kodukäsitöös,
mille töötehnik ja motiivid on leiu-
tatud või tarvitusele võetud ühe
isiku poolt, kuid hiljem on levinud
kogu ümbruskonda. Noorus aga

oma pinnapealsuses on kodukäsi-
tööd alahinnand. Teda on tõmma-
nud vabrikutoote väline ilu. Selle-
tõttu noored lasevad ununeda ko-
dukäsitöö oskustel. Nii palju kui
koolis õpetatakse, nii palju oma-
takse oskust, omal algatusel ei
tehta aga enam midagi.

Leidub siiski noori, kes ise peale
koolis õpitu püüavad end arendada.

Kellel möödunud suvel oli või-
malus Väike-Maarja näitusel näha
Rahkla Maanoorteringi väljapanek-
kut, siis need teadku, et nende
tööde väljapanijad Rahkla organi-
seeritud maanoored — nende rida-
des leidub otsiva, oskuste järgi jä-
nuneva hingega inimesi, kes ka
iseõppimise teel end püüavad arendada ja need püüded ei ole jää-

Rahkla Maanoorteringi kodukäsitöö välja-panekud Väike-Maarja näitusel.

nud tagajärjeta. Neist noortest tuleb noorusel eeskuju võtta, sest noorte kohus on jälle kodukäsitööle käed külge lüüa. Allpool püüan noori meistrinnaid oma töösaavutuste juures küsitleda, et ka seda kunsti õppida.

Esimesena saan kätte prl. Floora Roosmaa Rahklast ja pärin, kust sai ta selle hea tahtmise ja töö alguse?

„Töotahe tekib isenesest kui töö hästi edeneb ja iga töö edeneb hästi kui seal täie innu ja andu-

musega kallal olla. Pärin alguse sain siiski algkoolist.”

„Milline käsitööala huvitab teid kõige enam”, pärin edasi.

„Seni on mind enam huvitanud tikkimis- ja väljaõmblustööd, kudemist pole veel nii selgeks saanud, et võiks edu olla.“

„Ütlesite et algteadmised saite algkoolist—aga eks Teie kooliõed, kes Teiega seltsis lõpetasid, saanud algkoolist sama palju teadmisi, kuhu on need jäänud?“

„See võib tulla sellest, et neil puudub tahe praegu, mõne aja pärast on aga õpetused ununenud ja siis kui elus sellele veel mõtledki, siis ei saa otsa kätte ja nii on kõik õpetused tulde loobitud. Olen juba märganud, et koolis õpitud sõnad on õiged, kus pole edasiminekut seal algab tagurpidisõit. See pärast püüan end ikka arendada.“

Teiseks käsitöömeistriks on Elsa Toming Rohust. Temalt pärin, „kas jätkub talutööde kõrval aega ka käsitööd teha?“

„See on õige, et talus on palju tööd ja perenaise õlgadel lasub mitmekesine töökoorem, — heatahtmise juures jätkub ikka aega ka käsitööle. Pikad sügis ja talvised õhtud lullitavad meie noored niisama ringi ja kui siis hakatakse töötagajärgi küsima, siis on see tavaline vabandus, pole aega. Kus on tahet seal on ka tegu, vaatamata kõigile takistustele.“ (Järgneb)

ART. SIRELPUU

Õpiring on parim enesearendamise vahend.

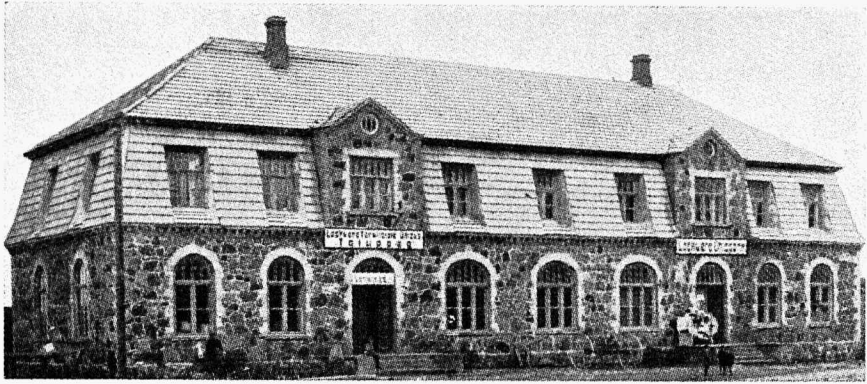
Mitte väga ammu ütles Rootsi haridusminister põhjamaade õpiringide kongressi avades „Oleme, jumalale tänu, Rootsis jõudnud nii kaugele, et võime öelda: mitte ainult koolist ei saa haridust“.

Pildil

Rahkla H.-S. õpiring „Kungla“ õperinglased ja vabakuulajad.

T.-ü. „Talupoeg“ Laekveres.

Eesti rahvamajanduslikke aluseid.

Iga rahva majandus kannab oma eri iseloomu selle järgi, millised on eeldused, millest ta on välja kasvanud. Eesti rahva majanduselu kujundamisel on suure tähtsusega teguriks olnud järgmised eeldused:

1. Eesti on väikepõlluharijate maa, kus puuduvad suured kapitalistlikud põllumajanduslikud ettevõtted.

2. Oma töösaaduste turustamise olud on Eesti põllumehele väga rasked turgude kauguse, nõudlikkuse ja seal valitseva suure võistluse tõttu.

Need eeldused võtavad meie põllumehele võimaluse üksinda omaette tegutsedes saavutada ajanõuetele vastavat majanduslikku edu. Väikemajapidamine pole suuteline muretsema kalleid masinaid, millela pole mõeldav kiire ja odav tootmine ning sellest tingitud majapidamise tasuvus. Samuti oleks kuulmatu lugu, kui keegi sõidaks oma talu karja- või põllusaadusi välisurгу müütama. Selliste majanduslikkude toimingute sooritamise on võimalik ainult tiheda koostöö varal naabritega, kogu rahvaga. Sellepärast kannab meie rahva põllumajanduslik tegevus sügavat koostöö iseloomu, mida tõendab tihe põllumajanduslikkude ühingute võrk üle maa. Nende tekkimine on olnud paratamatuks järelduseks meie majanduslike eeldusile.

Koostöö viljana on meil tekkinud elujõuline ja päevaga edenev ühiskaubandus, mille eesotsas seisab Eesti suurim kaubanduslik keskus — Eesti Tarvitajate Keskühing. Selle keskuse kaudu on rahva loov koostöö vaim tunginud ka paljudele tööstusaladele, luues rea omatööstusi.

Kapital majanduselus on sama, mis veri elavas kehas. Koostööle rajatud rahvamajandus oleks mõttetu, kui tal puuduksid vere ringvoolu juhtivad organid — oma ühispangad.

Ühistegelikud ettevõtted kõigilt aladelt koos võetuna moodustavad alles rahva

loovale koostööle rajatud terviku, mis on meie rahvamajanduse vääramatuks aluseks.

K. KIDER.

Märkmeid

Laekvere ühistegevusest.

Meie ümbruskonna ühistegelise keskus asub Laekveres. Vanem nendest asutustest on Tarvitajateühisus, kellele paari kuu pärast võidakse tähistada 30. aastast tegevust. Hoolimata sellest, et aeg on olnud küllalt pikk ühe asutuse sihi tundmaõppimiseks, võime laiemates rahvakihtides kuulda veel mitmesuguseid arvamisid, ühed tunnistavad ta vajalikuks, teised leiavad, et ilma selleta tuleks sama hästi välja.

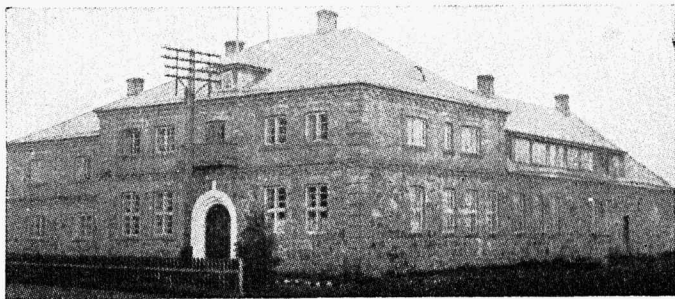
Ühistegevuse sihiks on koguda rahva kapitali, vastukaaluks varakapitalile, mis endistel aegadel oli maailmakaubanduse peremees ja dikteeris ette tarbeainete hinnad. Praegu reguleerib hindu ühistegelise võim. Kui 30 aasta eest teenis kaupmees üldiselt 25 prots. kasu, siis langes see ühisuste asutamistega 10 kuni 15 prots. peale ja nüüd viimastel aastatel aga juba 7 kuni 8 prots.

Ühistegevuse teiseks ülesandeks on rahva kätte kogunenud raha sama ümbruskonnas liikuma panna. Nii mitmed vajalikud ettevõtted on jäänud teostamata kohapealse kapitali puudusel.

Ühistegelistest tööstusettevõtetest on esiplaanile nihkunud Laekvere piimaühing. Selle vahekorid rahvaga on hea ja meie nimetame tema suitsevate tööstushoonet oma keskel „rahapajaks“. Tegelikus elus vastab see nimetus ka tõele, sest sinna astuvad sisse põllumehed igal ajal kui tekib raha vajadus. Viimastel aastatel on piimaühingu läbikäik tõusnud tunduvalt.

Üht asutist vajab Laekvere veel. Võib olla näeme ka selle asutuse kerkimist varsti.

ED. REIMAN.

Laekvere 6. kl. algkool.

A. Murdlaine,

Kahekümne aasta eest.

Aeglaselt langesid üksikud lumehelbed, ilm oli vaikne ja tuuletu. Oli valitsenud kõle pakane, mis oli aga järelandnud. Nüüd oodati sula ja lund. Tume viir talvisel, metsale langeval taevakaarel, oligi juba selle tunnistajaks, Üksikud väiksed tuulehiilid puhusid üle jää-tunud, võsastunud soo, kui hoiatussignaaliid halva ilma eest. Siis jäi tuul jälle vaikseks kui mõttesse, kuulatama...

Raskelt ja valusalt läbi külma talvise vaikuse kõlasid tugevad suurtüki paugud, kord tihemini, kord harvemini, õudselt ja ähvardavalt.

«Kas isa ikka saab koju tulla homme, meile jõulukuuske ja saia tooma?» pärib väike Sooserva Ats emalt, kes on kiiresti jõlueelsete toimingutega ametis.

»Küllap ikka saab«, püüdis ema poega rahustada, «ta kirjutab, et kui ägedaid lahinguid pole, siis vast saab».

Suurtüki tuli läheb järjest ägedamaks. Õhk aina väriseb ja väriseb ja värisevad vana lagununud Sooserva sauna palgid ja lõrisevad aknaklaasid. Atsile tulevad hirmujudinad peale, kui äki sõda läheb nii suureks, et isa ei saagi koju. Pole siis kuuske ega jõulusaia. Läbi külmand akna paistavad vaid

üksikuid aeglaselt langevaid lumeräitsakaid. Nad on nii uhked ja ilusad ning paistavad Atsile kui ingli suled. »Oh oleks«, mõtleb Ats, «tal ometi saapad, laseks ema teda välja, ta saaks neid püüda, saaks hüpata ja kilada, lepiku vahel jooksta, jänesejalgi vahtida, saaks ehk näha ja paremini kuulda suurtüki laskmist, näeks sõda...

Viivu vahib Ats, kui kivistunud kuju lumehelvete mängu, ärkab siis kui ehmatuses ja läheb jälle emalt tüütavalt nuruma saapaid, mütsi kindaid sukki...

«Sul pole ju neid, pole isa, kes teeniks raha, et osta,« püüab ema poega meelitada tuppa jääma. »Aga kui isa homme tuleb jõlukuusk, saiad ja minu sukad ka, kas siis lased õue, pärib Ats, »Jah — siis pole sul ju külm, sa ei jää haigeks, ja kui sina ka veel juhtud ära surema, mis siis mina ükski teen.» »Ega mina haigeks ei jää. Isa ütles kodust ära minnes, et viib veel minugi sõtta, kui koju tuleb,« räägib Ats uhkustavalt.

Eestkojast kuuldub samme ja jalgade lumest raputamise müdinat. »Tuleb vist Sandri ämm,« arvab Ats tundma tulijat ja ruttab vastu, rippudes oma hellitaja rätiku narmas.

(Järgneb).

Meie „tuuletallajaid.“

Meie vallajuhiks on vallavanem Joh. Jõemets, arukas ja mõistlik mees, kes oma talugagi teistest ees. Annab aru vallamajapidamisest revidentidele ja talupidamist revideerib ise. Sekretär Madisoo kirjutab vallakirju ja ajab rahva asju. Aitab igal seltsil jõudumööda kaasa nende maise teekonna kergendamiseks. Laekvere »rahapaja« käitisejuht A. Soe teeb külmetust ja valgust. Juhib majandust, kui rahakatla juurest aega saab, siis sõidab autoga. Tubli mees on H. Auksi. Omab märkilaskmise padendi. Ohverdad ka oma vaba aja peamiselt kaitseliidu tegevuse juhtimiseks. Harrastab jahindust. Rohkesti jahimehi on ka Rahkla kandis. Rahklast on rahvaluule kogujad laulu leidnud, mis kõlab järgmiselt:

Kuis' ta, koolipapa elab, —
kuidas koorilaul tal kõlab?
Kas ehk taktikepi all,
ta — hariduse ohvritall?

Randmaa vaimu valgust veab,
Valdmann jahukotte seab,
Harri Vares korramees,
üks-kord-üks tal pealuu sees,

Sirelpuu see tähti puurib,
nagu indu naba uurib,
Hifevaldil kauged rannad,
kuhu limusiin ta kannab.

Nüüd vaatame vahele Venevere rahvast: Rud. Toomaru elab põhimõttel: Laul teeb rinda rõõmsaks. . . Tuntud Jõesalu marsi autor (Prof. R. Kull on Jõesalu marssi väga hääks kiitnud). Peab oma Jõesalu talu, vana koolmeister, metsnik, sõbralik rahvamees. Ü.E.N.Ü. esimees E. Lehtmets hoiab pitsatit ja tallab viltu saapa apsatit. Põline vallasekretär Riho Altnurme on tegev ka noorsoo or-gis ja tuletõrjes. Rob. Pärnik on koolimees, ka jahimees. K. Rajasalu juhib üksikrühma, ega karda vanapoiste maksu. Kui päike Iisvere poole on läinud looja, siis mõlder Ruuben paneb särama uue päikese, teeb valguse kõrval ka jahu ja ei salli kanu, igatseb rahu.

Tammeots, Arno pole küll Venevere mees, aga poolteed sealt kandist. On Paasvere kohtumees. Teeb vahel «kommejänti» või teatrit. Ed. Kaan on suur kodukaunistaja. Kuuseall revideerib valla kassat, oskab põllupidamist ja kõrget karjamajandust, milles vahest aitab assistent E. Haavisto. Valla tugevaks näitetrupiks on Muuga näiterühm V. Kuriksi juhtimisel.

Muuga Maanaiste seltsi kantsleriks on prl. A. Ruuben. On leidnud, et mudilas-

test on üksi vähe, et õige kodukultuur õitsele lööks, selleks õpetab ta Muuga perenaisi ja perenaised teda. Isemoodi olevat ilmaelu pragusel ajal, arvab hallipäine vanahärra Nurm Muugast. Elab vagusi ja tasapisi, ainult talu ja tuuliku eest muretseb. Muuga ja Rahkla vallavanem-talitaja Viktor Riispapp, kui läheb maailma matkama, ei unusta ta kunagi koju keppi ega kohtukutseid.

Hindrek Sirelpuu

Vold. Peets ja Vold. Grustam tunnevad rõõmu kui rukkiväli legendikul heljub. Bernhard Mathias Unt oskab iseseisvalt lugeda, peab lugu tuletõrjest ja haridusest. Mäe Rein Tamvere künnab sügavalt umbrohust põldu ja vaimuvälja.

Alfred Raie elab põhimõttel: «Viitul armas, pasun kallis».

M. Olvi pani raamatut jutti, aga nüüd kisub igapäevasest tööst lahti.

Aliise Peets — kandvam jõud näitlejate peres ja koduses tares. Oma ilmakaart on laiendanud koolides ja raamatuist.

Adv. Hindrek Sirelpuu on tegev linnas, maal; käib kodus ainult vihtlemas ja kuldsuu oskust proovimas.

Ei astu armastuse ligi . . . Transvaal ta kodumaa.

Kusta Veersalu oskab rakendada houbust ja tuletõrjet. Kunsti nimel kogub näitlejaid ja Kaitseliitu tulejoonele.

(Järgneb).

Tuleviku kandjaist.

Ei tohiks olla huvituseta küsimus, mida tehakse kultuuritöös Lõuna Virumaal.

Art. Laurisson

Esimesena Laekvere »koolmeister« Art. Laurisson pajatab oma noorte tööst ja tegevusest.

«Meie noorte organiseerimine oli seni kui katseajajärgus, nüüd noorte organiseerimise seaduse ilmutamisel võttis see kindlama kuju. Enesearendamise töös on nad olnud kümne aasta ümber, selleaegsetes teistes seltsides, nagu Laekvere Haridusseltsis, Ü.E.N.Ü. Laekvere osakonnas ja selle noorteühing »Sädes« j. n. e.»

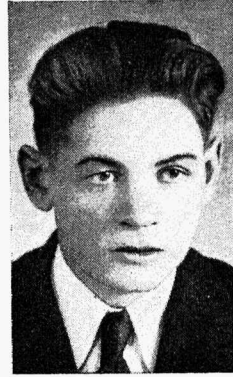
«Kuidas võtavad Teil noored ka ringi tööst ja tegevusest osa, või on neis surnud hingi?»

»Osavõtt on üsna elav. Surnud hinged on ühingust eemale jäänud».

«Mis aladel tegelete peamiselt?»

»On harrastatud rahvatantse ja õpiringilist tegevust vaimse pagasi ja oskuste suurendamiseks. Takistus teeb ka ainealine kitsikus. Noortest on mõnedki eriti agarad ja andekad.»

Vahepeal on jäänud meie vestlust jäänud jälgima Ü.E.N.Ü. Venevere osak. esimees E. Lehtmets, kes jääb järgmisena pihtide vahele.

E. Lehtmets

«Kuidas Venevere seltsides töö areneb?»

»Ei ole väga viga. Liikmeid on meil praegu 50 ümber. Rahvas on suhtunud meile heatahtlikult. Peale asutamist oli elu väga intensiivne, kuid nüüd nagu jäädakse loorberitele puhkama. Selletõttu viimase aja tegevusest pole midagi eriti esile tõsta, peale rahvatantsu truppi töö, milline oli mõned aastad tagasi ainus kihelkonnas. Nüüd on neid siginenud mujalegi, millega nagu ainuõigus on kustunud».

Järgmisena kõnetame Rahkla maanoorteringi vanemat Art. Sirelpuud, kes on pooleldi peremees kodutalus, kuid töötab agaralt kaasa ka noorte töös ja juhtimises.

«Kuidas suhtub ümbruskond teie töösse?»

»Viimasel ajal päris hästi. Varem aastail oli töö raskem, aga nüüd tagajärjed meelitavad ka vanemaid».

«Mis alal Teil just tegutsetakse?»

»Seni oleme töötanud peamiselt maatulunduslikul alal. Nüüd on kavatsusi ka vaimseid alu haarata.»

A. Sirelpuu

Üldse ei taha meie ajada endi tegevusvälja liiga laiaks, haarama aga siiski kõiki küsimusi».

Salla maanoorte ringi vanem Pärn jutustab oma noorte tööst.

Ring olevat veel noor, asutatud 1936. a. Agar ringivanem on siiski väga rahul oma noortega. Teevad kõiki ja teevad päris hästi, kui ainult jätkub aega koolitöö kõrval mõni minut neile ohverdada.

«On Teie liikmete peres eriliste vaimsete omadustega inimesi?»

«Ei ole niisuguseid keda võiks otse mainida, kellest võiks Kerest või Tammsaaret saada, aga spordi mehi on küll kõvasti».

Maanoorte ringe on veel Muugas, Kärus ja loomisel Rohus, Avandusel ja Veneveres. Nende ühendajaks on Simuna maanoorte ühendus kuhu eestvedajaks on rakendatud Simuna maatulunduse konsulent agr. E. Leito. Olles huvitatud tema kavatsusist Simuna konvendi maanoorte liikumise arendamisel, pärimel temalt:

»On maanoorte ringide võrk Simuna konvendis täiuslik?»

»Kaugeltki mitte. Eriti suur tarvidus nende väljaarendamiseks on Avanduse ja Venevere valdades, kus pole ühtegi ringi».

»Kellel praegu töötavatest ringidest on töö kõige tagajärjekam?»

«Seniste andmete järele on maanoorte töö Simuna konvendis kõige elavam Rahkla, Paasvere ja Muuga maanoorte ringis».

«Mis suunas kavatsete jätkata?»

»Õieti kahes suunas. Üheltpoolt tuleks rõhku panna mnr. võrgu väljakujundamisele ja teisest küljest senise töö süvendamisele. Otsesed lähemad lööktöö ülesanded on kana- ja heinaseemnekasvatused ja põllumajandusliku kirjanduse levitamine ning suusapropaganda,» lõpetab hr. E. Leito kõneluse.

Ed. Leito

Vahetades veel mõtteid ühe kui teise noorega jääb mulje, et siin on sirgumas noori, kes heade juhtide õpetusel suudaksid palju teha kohapealse kultuuri kui ka majanduselu parandamisel ja tõstmisel.

Raadio

kultuuri vahendajana.

Mitte väga ammu — kutsus sõna, raadio, või nagu vanemad inimesed teda nimetasid »Raadium«, esile teatava aukartuse. Ei osatud seletada seda, et kuidas nüüd üks kast, millel nupud küljes ja mõni traadi ots, võib anda sarnast häält nagu seda oldi harjutud kuulma teise inimese suust või orkestrilt.

Aeg aga tegi samme igaviku poole ja sellega kaasas tegid seda tehnikud — edu poole. Nüüdsel ajal pole raadio enam mingi maailma ime selle sõna mõistes, nagu varem. Ei ole ta enam see, mis aastat 15 tagasi, mida käidi vaatamas kümnete kilomeetrite tagant — mil ta oli uhkuse esemeks rikastele. Ei oma moodne raadiovastuvõtja enam 10 nuppu, mida tuli keerata, 100 auku, kuhu tulid pista traadiotsad kui taheti kuulda mõnd saadet; ega igaüks sellega toime tulnudki, pidi olema juba üsna suur spetsi omal alal.

Praeguseaja moodsal raadioaparaadil on vaid 3—4 nuppu ja sama palju ühendusotsi. Arusaadavalt oskab juba iga kooliealine lapski seda viimase võimaluseni automatiseeritud »riistapuud« käsitada, nii et kontserdid, loengud, kuuldemängud ja tantsulood kukuvad nagu varukast.

Sellisenä, mil ta on jõudmas täiusele omab raadio juba määratu tähtsuse kultuuri vahendajana. Ei minda enam vabal ajal säält talust kus on raadio, külavahele kaklema ega jooma vaid istutakse kodus küdeva ahju paistel või pikutatakse mõnuledes kontserdi- või ajaviitemuusika helides. Ei kuuldu enam nurinat; ei siit pääse mitte enam kirikugi. Pole ka põhjust, kui ainsa

käeliigutusega võite olla helidevaldas, kas vene-, saksa-, inglise- või prantsusemaal, toast jalga tõstmata, aja kuluta. Ei oma ka suuremat tähtsust halb postikorraldus, kuna ajalehtede uudised toob raadio »verivärskelt« koju.

Kujutage näiteks ette, et teist 4—5 tunni tee kaugusel toimub suur kirikukooride kontsert. Teie tahate sellest osa võtta. Kontsert kestab 2 tundi, selleks kuluks 10—12 tundi. Kontsert aga kestab kõigest 2 tundi; omades raadio võite 8—10 tundi, mis kuluks käimiseks või sõitmiseks, teha kasulikku tööd, või puhata ja kontserti olete kuulanud samahästi kui säälgki käies ja liiategi palju mugavamalt, sest käimine või sõitmine on töö, mida saate ära jätta.

Nii — et lõpuks kõige paremaks seltsiliseks — olgu see siis õppimiseks, vaba aja möödasaatmiseks või muuks otstarbeks helidevallas viibimiseks kodus — jääb ikkagi raadio.

R. LIIVAK.

— — — — —
Ja hea **muusika või loengu** vahemeheks peab olema

„ARE“

kvaliteet raadioaparaat, mis on hea ja odav ostmisel ja pidamisel, sest igal meil müügil oleval aparadi tüübil on omad eriomadused. Algul küll hilgavana ja säravana näiv »pill« võib »süüa kolme mehe eest« ja alati on tal »nohu«.

Kroonika.

Saasvere tulelõrjest.

EDUARD SELIHOF

Paasvere valla Vabat. Tuletõrjeühing on asutatud 1903. a. Asutajaiks ja ühtlasi ka esimesiks juhatusel liikmeiks olid Karl Pikhof, Karl Bachmann, Andres Mathiesen ja Villem Janka.

Sel ajal oli Seltsil üks käsiprits ja selle jaoskond asus Laekveres.

Hiljem asutati Muuka jaoskond, kuhu ka prits osteti.

Järgnevaiks Seltsi juhtideks on olnud Juhan Kriel, Rud. Peets ja Karl Kuusmann. Juhan Kriel juhtis Seltsi kuni 1932., kes siis seltsi auesimeheks valiti. 1932. a. alates on seltsi juhtinud Eduard Selihof, kes möödunud sügisel seltsi 35. a. juubeli puhul võis tähistada ka oma 25. a. tegevust tulelõrje seltsis. Liikmeid on praegu seltsil 200 ümber. Tuletõrje kogud töötavad Laekveres, Muugas, Rahklas ja Paasveres. Seltsil on praegu 7 käsipritsi, milledest 5 on uued ja üks mootorpriit.

Uued pritsihooned on Laekveres ja Muugas. Ostuteel on saadud ka riigilt maad Laekpere, Muuga ja Moora küla-desse pritsikuuride alusteks ja veekogude saamiseks.

Üldine varaseis on Seltsil praegu 11.000 krooni.

Ühingu juhatusse kuuluvad komp. plk. Kusta Veersalu, Aug. Sepa, Bernh. Unt, Viktor Talvik, Aug. Madissoo, Ed. Selihof ja Art. Laurisson.

Peale eelnimetatute on seltsil osaliselt olemas ja asutamisel tulelõrje noorte kompanii, mille vastu noored suurt huvi tunnevad. Tuletõrje töö on hoogne ja intensiivne.

Laekvere Sõllumeeste Selts.

Laekvere Põllumeeste Selts on asutatud 14. mail 1935. aastal kohalikkude põllumeeste Karl Haraka, Kuusmani ja Jakob Krieli poolt. Selts on korraldanud loenguid ja kursusi. Esimese sellise üritusena toimus kivilõhkumise kursus, kus iga kursulane sai oskustunnistuse.

1937. a. kevadel asutati Seltsi juurde karjakontrollring, milline töötab esimesel aastal 27 majapidamisega.

1938. a. peakoosolekul otsustati ehitada viljakuivatuse hoone ja muretseda puhastamis-, sorteerimis- ja puhtimismasinad. Seltsi juhatusse kuuluvad: esimees Karl Arak, kirjatöimetaja Eduard Raus, kassahoidja Robert Jall ja liikmed Alfred Sepa ja Aleksander Luhe. K. ARAK.

Ü.E.N.Ü. Venevere osakond.

Ü.E.N.Ü.V.O. asutati 16. okt. 1927. a. Koosolekust võtavad osa 26 inimest. Art. Laurisson tutvustab koosolijaile Ü.E.N.Ü. põhikirja ja räägib vabaharidustööst.

Juhatus valitakse viieliikmeline: Art. Laurisson, Paula Vilberg (praegune pr. Lang), Vold. Velzbach, Riho Altnurme ja Hilda Nurm (praegune pr. Venda).

Oma viiendal koosolekul, 15. nov. 27. a. arutab juhatus juba koos asjasthuvitatutega puhkpillide orkestri asutamist Veneverre. Puhkpillide hääks lubavad kokkukutunud liikmed toetusi ja annetusi. Liige Joh. Vabaorg kingib omalt poolt pasuna — B-tenor — kr. 60 väärtuses asutatava puhkpillide orkestri hääks, mis on esimeseks aluseks Venevere puhkpillide orkestrile. Esimesi summe otsustas juhatus laenata liikmetelt.

18. dets. 1927. a. korraldab Ü.E.N.Ü.V.O. esimese peoõhtu, kus esineb juba oma 40 liikmeline laulukoor hr. Vold. Velzbachi juhatusel. Pidu õnnestus ja andis 7000 mrk. puhast. Nüüd otsustatakse osta puhkpillid ja juba 1928. a. Vabariigi aastapäeval mängib osak. oma orkester hr. Toomaru (Treilmanni) juhatusel.

Koosolekuid ja pidusid korraldas osak. Venevere valla algkooli ruumes kuni 1934 a., mil ehitati Veneverre uus vallamaja ühes rahvamajaga. Viimase ehitamisest võttis osak. osa, toetades ehitamist 700 kr. suuruse summaga.

Vaadates tagasi osak. tegevusele on nii mõndagi ära tehtud kultuuri tõstmiseks, kuid teha on veel paljukordi rohkem.

Väljaandjad: Laekvere Haridusselts, Rahkla Haridusselts, Ü.E.N.Ü. Laekvere, Venevere, Vassivere, osak. Muuga ja Rahkla Maanoorte Ringid.

Vastutav toimetaja R. LIIVAK.

Toimetuse: A. Sirelpuu, A. Laurison E. Lehtmets, E. Kask.

Toimetuse ja talituse aadress: »Ründaja«, Laekvere.

Ilmub 3—4 korda aastas.

Trükitud R. Tänavä trükikojas, Rakveres.

KARL KISSA

K Ö I T E K O D A

RAKVERES, PIKK TAN. 13, TELEF. 373

Igasugused ilu- ja lihtköited

Koolidele, raamatuk. ja partii-töödele soodustused.

Parimaid

pühadekaupu

soodsamalt ostate

Ristipoest

J. Kuuseal
Paasvere-Ristil.

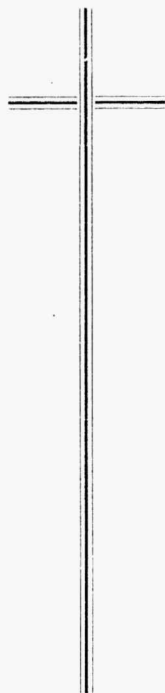
Tellige ja lugege

**„Eesti
Noorust“**

Tellimise hind aastas Kr. 250

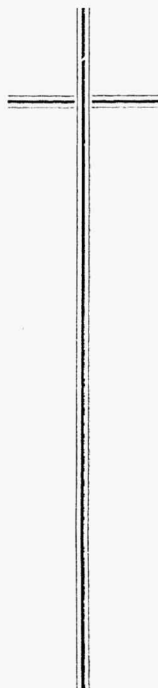
20. a. eest julma veretöö ohvritena langenuid Paasvere v. elanikke:

Jaan Elvesti
Kaarel Preismanni
Rudolf Peetsi
Aleksander Grustami
Julius Kintseli
Priidik Vilveri
Daniel Selihofi
Toomas Tärvelti
Aleksander Tärvelti
Feodor Nõmme
Karl Pudelit
Villem Piidermanni
Artur Elbergi
Heinrich Gronbergi
Aleksander Elvesti

MÄLESTAVAD: Laekvere Algkool
Muuga Algkool
Rahkla Algkool
Noorkotkaste Laekvere rühm
Noorkotkaste Muuga rühm
Rahkla Maanoorte Ring
Laekvere Noorteühing «Säde»
Ü.E.N.Ü. Laekvere osakond
Muuga Maanaiste Ring

20. a. eest punaste terrori ohuritena langenuid Paasvere v. elanikke:

Jaan Elvesti
Kaarel Preismanni
Rudolf Peetsi
Aleksander Grustami
Julius Kintseli
Priidik Vilveri
Daniel Selihofi
Toomas Tärvelti
Aleksander Tärvelti
Feodor Nõmme
Karl Pudelit
Villem Piidermanni
Artur Elbergi
Heinrich Granbergi
Aleksander Elvesti

MÄLESTAVAD: Paasvere vallavalitsus
K. L. Paasvere kompanii
Naiskoduk. Paasvere jaoskond
Paasvere v. V. Tulet. Ühing
Laekvere Piimaühing
Laekvere Hariduselts
Rahkla Hariduselts
U.E.N.Ü. Vassivere osakond
Rahkla Turbaühing
Muuga Maanaisteselts
Rahkla Tuletõrje Kogu

Jõukusele vastu

sammub see põllumees, kes oma majapidamises
tarvitab rohkesti turvast.

Müük suurel ja väiksel arvul

Rahkla turbaühingu tööstur F. KALDALT
ad.: Laekvere p. ag. Muuga.

Lgp. rahklalased!

Tehke kõik oma
pühade ostud

M. Randmaa

kauplusest.

Saadaval kõiki kaupu senisest
odavamate hindadega

Tähelepanu!

Parim ostukoht on alati

H. Kuusleri

segakauplus

Pühade kaubad!

Palun veenduge!

Austavalt

Heinrich Kuusler

Aleksander Allikmets

Paasveres, Aru asundus

Kindlustus A-s. «OMA» esindus — tule-, elu-, rahe-, looma-
j. n. e. kindlustused. ♦ RET raadioaparaatide esindus
ning kõiksugu põllutöomasinate, jalgrataste ja vene õmblus-
masinate esindus. Järelmaks võimalik.

Kõiki kaupu ostate soodsate hindadega

O. Vainometsa segakauplusest — Veneveres

Foto J. Kriibi

Rakveres Tallinna tän. 56

Parimaid pühadekaupu ostate mõõdukate hindadega

J. Petti segakauplusest

Veneveres

Veneveres

R. Selisalu

pagariäri ja -tööstus Laekveres
müüb soodsate hindadega jõulutarbeid ja toiduaineid
nagu : leibu, peenleibu, saiu, praänikuid j. n. e.

Laekvere Hariduse Selts

korraldab puhkpillide orkestri hääks

ASJADE LOTERII

Toetage piletite ostmisega!

Saatke kõik oma linnad ja takud

Mõisakülasse

Sääl kedratakse ja kootakse nii, et teie jääte
töoga rahule; kahtlust selles ei oie. Tööde vastu-
võtmiskohas näete palju ilusaid mustreid ja töö-
proove ning veendute, et Mõisaküla Linaketramise ja
kudumise vabrik A-s. „Linaprodukt“ rahuldab Teid

*Tööde vastu-
võtmiskoht*

Laekvere T-ü. „Talupoeg“

Sosistab tasa perenaise suu!

*Tahad saada head lõnga,
Siis Põrna villaveskisse Sa rutta,
Kus tehtakse lõnga nagu soovid.
Kas jämedat või hästi peent —
Kui ei usu, mine proovi, siis Sa ise näed.
Kood kanga sellest lõngast,
Oled rõõmust üllatet.*

V. Simon

Venevere, Virumaal.

Paasveres,

Karl Araka talus

Riigi Ringhäälingu

laadimispunkt

**Mootorlaadija töötab iga kuu 1. ja
15. kuupäeval ning tuulega laadimine
tuulistel ilmul**

Sealsamas akkude parandamine ja uued akkud
alati saadaval.

RET RAADIO ESINDUS

laadimispunkti nr. 28 juhataja **K. Arak**

Meie kvaliteet

jõulukaubad

toovad teile pühad mugavad.

Palume külastada
ja tutvuda meie jõululauaga!

Laevere T.ü. „Salupoeg“

EELKÕIGE

„UUS EESTI“
PÄEVAUDISED

Noorte õige kasvataja on noorte lemmikajakiri

„**Tõusev Noorus**“

Tellimishind aastas kr. 1.50. Tellimisi võtavad vastu kõik postiasutused ja tellimiste vastu võtjad üle maa. Toimetus: Tallinn, Pikk 42.

Tellige ja Teie leiate oma parima sõbra!

Virumaa tõeliseks häälekandjaks
on ja jääb

„**Virumaa Teataja**“

T.-ü. Rahkla tööstused

valmistavad enda jahuveskis igapäev võistlemata headuses leivajahu, sõelajahu, tangu ja soovitud headuses loomajahu.

Lauavabrikus

lõikame talupidajaile laudu, servame ja hõõveldame kõiki tarvitatavaid sorte korralikult. Talvel ostame piiramata arvul palke üksikult ja suuremal arvul, samuti ka kasvavaid metsatükke.

Linatööstuses

puhastame linu vahetpidamata ja juhul, kui lina ei kannata puhastada (ropsida), siis ainult murrame katki, milleks oleme ülesseadnud Rootsi „Helsingen“ linamurdja. Murdmisel lina kvaliteedilt ei rikuta. Ka kuivatis on kohapeal.

Tööstused töötavad vahetpidamata igal tööpäeval ja töökoormatuse juures ka öösel.

T.-ü. Rahkla

sae-, jahu- ja linatööstuse omanikud Varesed.

RIIGIPÄAMATAKOGU

№ 5 5255

Telefon Laekvere 9-a.

Telefon Laekvere 9- a.